

Tervek, feladatok a 2023-as évre

Az országos önkormányzatok elnökeit kérdeztük az idei tervekről, feladatokról, intézményeik fenntartásával, működtetésével kapcsolatos nehézségekről és az ezek megoldására tett lépésekről, különös tekintettel az energiaár-növekedésből adódó többletkiadásokra. Válaszaikból kiderül, hogyan gazdálkodnak, mik a prioritások a takarékosági intézkedések terén. Az idei év a módosítás előtt álló nemzetiségi törvény megszületésének immár harmincadik évfordulója, mellyel kapcsolatosan szintén érdeklődtünk. Összeállításunk második felében országos és települési nemzetiségi önkormányzatok fenntartásában működő iskolák vezetői szólnak meg intézményük felszereltségéről, a rezsigondokról és a pedagógusok helytállásáról.

Hollerné Racskó Erzsébet elnök, Országos Szlovák Önkormányzat

Úgy vélem, minden nemzetiségi önkormányzat életében a költségvetés elkészítése a legfontosabb és egyben legsürgetőbb feladat az év első időszakában. Ezekben a hetekben szerezzük be az információkat arról, milyen változások történtek/történnek a finanszírozás terén, és számoljuk ki, mire elegendők a rendelkezésre álló források. Prioritást élveznek természetesen a nevelési-oktatási intézmények, hiszen az országos szlovák önkormányzat fenntartásában országszerte öt ilyen intézmény működik. A tervezés során a megemelt minimálbérrel és kötelező bérminimummal számolunk s törekszünk az ebből következő bérfelesleg kezelésére is. Az iskolák esetében még tájékoztatásokra várunk azzal kapcsolatban, hogyan változnak az egyes normatívák, mely változások szükségesek ahhoz, hogy a megemelkedett bér-, rezsi- és étkezési költségek mellett finanszírozni tudjuk az intézményeket. Ebben az évben elsősorban energia-hatékonysági beruházások megvalósításán dolgozunk, illetve az egyes intézményekben szeretnénk folytatni a megkezdett, az oktatás feltételeinek javítását célzó beruházásokat. Folytatjuk a Rákóczi úton a Szlovák Kulturális Központ kialakítását, amely jelenleg a tervezési munkák szakaszában van. A következő nagyobb feladat az új tető kivitelezése lesz az elbontott, életveszélyes tetőszerkezet helyére. Mindezek mellett a szlovák nemzetiségi oktatási rendszer újragondolását tűztük ki célul, hogy közösségünk minden régióban rendelkezzen iskolával, ahol közép- és hosszú távon is biztosíthatók a szlovák nemzetiségi oktatás tárgyi és személyi feltételei.

Minden intézményünk megérezte az energia árának drasztikus emelkedését. Leginkább a távfűtéssel rendelkező iskolákban emelkedtek költségeink (Sátoraljaújhely és Budapest esetében például 2022 utolsó negyedében a korábbi összeg nyolcszorosára). A helyzet kezelésében segített a Miniszterelnökségtől kapott kompenzáció, de más forrásainkat is átcsoportosítottuk annak érdekében, hogy kezelni tudjuk a helyzetet. Minden iskolában és a Hivatalunkban is energiatakarékosági intézkedéseket vezetünk be. Az intézményeinktől azt kértük, hogy fokozottan figyeljenek oda a hőmérséklet szabályozására, és javasoltuk, hogy lehetőség szerint a gázfűtés részleges kiváltására vagy kiegészítésére használjanak hűtő-fűtő klímaberendezéseket és energiatakarékos világítótesteket. A Hivatalban részleges home office munkarendet vezetünk be. A Pilisi Szlovákok Központját a téli időszakra bezártuk és arra kértük oktatási intézményeinket is, hogy az iskolák tereit a fűtési időszakban ne használják egyéb célokra.

A nemzetiségi önkormányzati fenntartású intézmények a Miniszterelnökségtől kaptak segítséget a Bethlen Gábor Alapkezelő útján. Munkatársaink közreműködtek abban, hogy összegyűjtsük az adatokat a helyi nemzetiségi önkormányzati fenntartású iskoláktól, óvodáktól. A megemelkedett költségek fedezésére szolgáló források is az Országos Szlovák Önkormányzat közvetítésével jutottak el az érintett intézményekhez (ez a szlovákok esetében három iskola és két óvoda).

A harminc évvel ezelőtt elfogadott nemzetiségi törvény új fejezetet nyitott közösségeink életében, saját kezünkbe vehettük nemzetiségünk sorsának irányítását. Fokozatosan tartalommal töltöttük meg a jogi keretet, élve azokkal a lehetőségekkel, melyek az elmúlt mintegy másfél évtizedben egyre javuló anyagi feltételekkel társultak. Kitűzhattünk célokat és lépéseket tehattünk azok megvalósítása érdekében. Korábban soha nem volt például saját kulturális intézményünk. Ma van kutatóintézetünk, könyvtárunk, színházunk, kulturális intézetünk, pedagógiai központunk, és hamarosan lesz múzeumunk is. Rajtunk áll, mire jutunk. Természetesen mindig akadnak olyan gondok, amelyek megoldásra várnak. A szószólonkkal és országgyűlés bizottságunkkal együttműködve próbáljuk formálni a jogszabályi környezetet annak érdekében, hogy minél kedvezőbb feltételek mellett végezhessük munkánkat és követni tudjuk mindazokat a változásokat, amelyek az elmúlt időszakban történtek.

Hristodoulou Konstantinos elnök, Magyarországi Görögök Országos Önkormányzata

Az előttünk álló év mozgalmasnak ígérkezik, hiszen tavaly ősszel megkezdtük a korábban mostohán kezelt *Görögség Háza* felújítását, és ezt idén szeretnénk folytatni. Az első ütem befejezését követően – ami lényegében az életveszély-elhárításra és az állagmegóvási munkákra korlátozódott –, további fontos teendőink lesznek. A munkákhoz az egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkárság nyújtja a pénzügyi fedezetet, és teljes mellszélességen támogatja a görög közösség évtizedes problémájának megoldását.

Ahogy hazánk minden szegletének intézményei, úgy a Magyarországi Görögök Országos Önkormányzata fenntartásában működők is nehéz helyzetbe kerültek az energiaár-növekedésből adódó többletkiadások miatt. Intézkedéseink két alapvető elemből állnak. Egyrészt az oktatási-nevelési intézmények fűtési kiadásait szeretnénk csökkenteni oly módon, hogy a helyiségek hőfokát lejjebb állítjuk, természetesen szem előtt tartva a diákok, pedagógusok, illetve az intézményben dolgozók egészségének megőrzését. Egy másik intézkedésünkkel közel tízmillió forint értékben szereztünk be a *Nikosz Beloianisz Iskola és Óvoda* részére összesen huszonhárom vadonatúj klímaberendezést és már a hosszú iskolai téli szünet alatt beépítettünk valamennyit. Ezzel a lépéssel ugyan megemelkednek majd az elektromos áram költségeink, azonban a nagyságrendekkel magasabb gázköltségeket lényegesen csökkenteni tudjuk. Párhuzamosan az ilyenkor elengedhetetlen hálózatbővítést is befejeztük, valamint intézkedéseink részeként felújítottuk az iskolai gázkazánt is. A *Manolisz Glezosz 12 évfolyamos kiegészítő iskolánkban* a tantermek korszerű, kis fogyasztású LED-világítást kaptak, amivel nemcsak energiát spórolunk meg, hanem megfelelő fényforrást biztosítunk gyermekeink és pedagógusaink részére.

Szeretném kiemelni, hogy a Miniszterelnökség jóvoltából a két intézményünk összesen 7,5 millió forint fűtési kompenzációhoz is hozzájut. Öröndetes, hogy az államtitkárság folyamatosan együtt él a magyarországi nemzetiségek gondjaival, és a felmerülő problémákra azonnal megoldást kínál. A végrehajtott intézkedések, munkálatok során mindkét intézményünkben nagy segítségünkre voltak az iskolavezetők és a dolgozók, akiknek nagyon köszönöm a segítő együttműködést.

A nemzetiségi törvény óriási elismerés a Magyarországon élő nemzetiségek számára, mely időről időre megújulásra, korszerűsítésre szorul. Az egyeztetések folyamatosan zajlanak, s ebben nagy szerepet kell kapnia az európai szinten is egyedülálló nemzetiségi szószóelői kabinetnek, amelyben szakértők foglalnak helyet.

Dr. Muszev Dancso elnök, Bolgár Országos Önkormányzat

A Bolgár Országos Önkormányzat fontos feladata 2023-ban az új *Bolgár Oktatási és Kulturális Központ* felépítése. Megvalósulását csakis közös munkával érhetjük el, amire biztosítékot jelentenek a közösség – a Bolgár Országos Önkormányzat és a Magyarországi Bolgárok Egyesülete – vezetői. *A Bolgár Oktatási és Kulturális Központ építése a magyarországi bolgár közösség legnagyobb projektje az utóbbi száz évben.* A 3600 négyzetméter alapterületű épület első kapavágására hivatalos ceremónia keretében került sor 2022. május 17-én. Ez év január 6-án, vízkereszt napján megünnepeltük az épület legmagasabb pontjának elérését.

A Bolgár Országos Önkormányzat továbbra is kiemelt feladatának tekinti, hogy segítse a Magyarországon élő bolgár közösség nemzeti identitásának megőrzését, hozzájáruljon az anyanyelv használata és fejlesztése körülményeinek javításához, elősegítse a kulturális autonómia feltételeit a bolgár közösség körében, ismertesse a többségi társadalommal a bolgár kulturális értékeket.

Súlyosan érintett minket az energiaár növekedése, takarékosági intézkedéseket vezettünk be, hogy tovább működjünk. A budapesti *Bolgár Művelődési Házban* tartjuk rendezvényeinket, iskolánk és óvodánk folyamatos működési feltételeit is igyekszünk biztosítani. Kaptunk rezsi-kompenzációt, de egyelőre úgy látjuk, ez csak egy töredékét fogja fedezni a megnövekedett költségeknek.

Az 1991. január 30-án kilenc kisebbségi szövetség által megalakított – 1992-1993-ban a Bolgár Művelődési Házban ülésezett – *Kisebbségi Kezelségi Bizottság*, májusban állandó elnököt választott *Doncsev Toso*, a Magyarországi Bolgárok Egyesületének akkori ügyvezető elnöke személyében. Ez a szerveződés kulcsszerepet játszott a Nemzetiségi Törvény előkészítésében, megalkotásában. Az évforduló alkalmából a bolgár országos önkormányzat konferenciát szervez a Bolgár Művelődési Házban.

A törvényben tervezett módosításokat a Miniszterelnökség által összehívott szakmai bizottság tárgyalja, melyben a nemzetiségeket *Ritter Imre* képviselő és *dr. Muszev Dancso* bolgár elnök képviseli.

Gugán János elnök, Országos Horvát önkormányzat

Az Országos Horvát Önkormányzat a horvát értelmiség kinevelése és nemzetiségi közösségen belül tartása érdekében *szakkollégiumi hálózat létrehozását* tervezi az ország nagyvárosaiban, az egyetemi campusokhoz kapcsolódóan. Az intézményi keretek biztosítására létrehozott *Collegium Croaticum Horvát Szakkollégium Budapesten* és *Pécsett* kezdte meg működését. Az intézmény székhelyéül szolgáló pécsi ingatlan teljes körű rekonstrukciója 2022-ben kezdődött meg, s a 2023/24-es tanévtől megújult színtérrel fogadja az újonnan beiratkozó horvát nemzetiségű főiskolásokat, egyetemistákat. Megkezdődött az *Országos Horvát Önkormányzat budapesti székházának* felújítása is, amely várhatóan 2023 őszén fog befejeződni. A beruházás megvalósulásával a magyarországi horvát közösség a jelenkor kihívásainak eleget tevő, integrált politikai és igazgatási centrumhoz jut, amely a közösség számára biztosítja a nemzetiségi közcélok megvalósításához szükséges szolgáltatásokat. 2023 nyarán fejeződik be a *Metodika Horvát Pedagógiai és Módszertani Központ* új, pécsi feladat-ellátási helyének kialakítása. Az intézmény alaptevékenységei közé tartozik a horvát nemzetiségi óvodai nevelést, iskolai oktatást segítő pedagógiai szakmai szolgáltatás ellátása, különösen az önkéntes alapú pedagógiai értékelés, az igény szerinti szaktanácsadás, tantárgygondozás, a pedagógiai tájékoztatás, a horvát pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése, a

tanulmányi, sport- és tehetségdonozó versenyek szervezése, oktatási kiadványok szerkesztése, megjelentetése.

Az Országos Horvát Önkormányzat a 2022-ben begyűrtözött energia-válság kezelésére ötponos intézkedést hajtott végre, amellyel sikerült megvédeni intézményeit az energiaárak robbanásszerű növekedésétől. Az intézkedéssel elértük, hogy a fenntartott kulturális és tudományos intézmények alapműködése biztosított maradjon, azonban a téli időszakban a kulturális közszolgáltatások csak korlátozottan érhetők el az állampolgárok számára.

A Kormány határozatával biztosította a nemzetiségi önkormányzatok által fenntartott köznevelési intézményeket érintő energiaár-növekedésből eredő többletköltségek fedezetét a 2022. október és 2023. március közötti időszakra (az Országos Horvát Önkormányzat fenntartásában működő *Hercegszántói Horvát Tanítási Nyelvtű Óvoda, Általános Iskola és Kollégium*, a pécsi *Miroslav Krleža Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium*, valamint a *Mate Meršić Miloradić Horvát Óvoda és Általános Iskola* részesült támogatásban). A rezsiválság kezelésére 25%-os energia-megtakarítást írt elő, valamint energia-megtakarítási terv készítését rendelte el, melyet a köznevelési intézmények vezetői ismertettek a közszolgálati dolgozókkal és az érintettekkel.

A magyarországi horvát közösség üdvözlí a nemzetiségek jogairól szóló törvényt és annak évenkénti pontosításait és változtatásait. Az *Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége* és a *Magyarországi nemzetiségi bizottság* jó együttműködésének köszönhetően a nemzetiségi törvény az elmúlt évek alatt folyamatosan fejlődött, és eredményeképpen érvényre juthattak a nemzetiségi közösségeket érintő fontosabb javaslatok. Fontosnak tartjuk a nemzetiségi törvény mellett más, nemzetiségi vonatkozású törvények módosításába történő bekapcsolódást is, ezért az Országos Horvát Önkormányzat rendszeresen él javaslatteletli lehetőséggel az ilyen jogszabály-előkészítések, illetve módosítások során.

Felföldi Mária elnök, Országos Lengyel Önkormányzat

Év elején megtörténik a tárgyévi költségvetés és a 2023-as éves szerződések véglegesítése, és elkezdődik az idei rendezvényeink részletes tervezése, szervezése. Legfontosabb feladatunk a *Balatonboglári Oktatási Központ* teljes berendezése. Szeretnénk, ha már idén minél több programunknak, táborunknak adna helyt a balatoni központ. A „*Lengyel nyár*” idei programjai is izgalmasnak ígérkeznek, illetve a Veszprém-Balaton Európa Kulturális Fővárosa 2023 programsorozatban három rendezvénnyel is megjelenünk. Színes és izgalmas év van előttünk.

Az energiaár-növekedések minket sem kerülnek el. Intézményeinknél a programok megvalósításának koncentrálásával elértük, hogy egyes közösségi terek fűtése csak időszakosan történik. Néhány régi nyílászárónk cseréjével szintén tudtunk csökkenteni a fűtés mennyiségén. A Miniszterelnökség az általunk fenntartott oktatási intézmény kapcsán pályázati lehetőséget biztosított a rezsikompenzációra. A pályázati anyag részét képezte a tényleges és a várható energiaár-növekedések kalkulációja. Az Országos Lengyel Önkormányzat mint intézményfenntartó pályázata eredményes volt, az összeget teljes egészében a köznevelési intézmény rezsijére tudjuk fordítani. Óriási segítség a rezsikompenzáció, hiszen fenntartóként az egészséges és megfelelő hőmérsékletű környezet biztosítása kiemelt szempont úgy a tanulók, mint a pedagógusok számára. A nemzetiségi törvény nemcsak kinyitlatkozza jogosultságainkat, hanem működésünk, feladatellátásunk, együttműködéseink alapja. A törvény módosítása minden nemzetiség számára fontos, jövőnk meghatározó ügy, ezért élénk vita folyik a módosításról, melyben aktívan közreműködünk.

Szutor Lászlóné elnök, Szerb Országos Önkormányzat

A Szerb Országos Önkormányzat és annak Hivatala, mint minden más magyarországi szerb lakos és állampolgár, az új évet ünnepléssel kezdte. A szerb hagyományok szerint a szerb szentestét január 6-án, a szerb karácsonyt január 7-én és 8-án ünnepeljük. Ekkor összegyűlnek a rokonok és ismerősök, együtt ünneplik a sokszázéves családi ünnepet.

A Szerb Országos Önkormányzatnak nagyon sok projektje volt az elmúlt években. Vidéki, volt felekezeti iskolaépületek és szerb pravoszláv templomok felújítása, szerb egyházi kegytárgyak helyreállítása folyik most is folyamatosan. Prioritás számunkra a jelenlegi szerb oktatási-nevelési intézményeink bővítése, az óvodák, iskolák új, korszerű taneszközökkel való felszerelése. 2023-ban új munkákat nem tervezünk. Folytatni szeretnénk az elkezdett projektjeinket és befejezni azokat, hogy gyermekeink nap mint nap szívesen járjanak a XXI. századi, korszerűen felszerelt, családi hangulatú intézményekbe.

A Szerb Országos Önkormányzatnak saját bevétele nincs. Intézményeink elkészítették a fűtési protokollt és annak tükrében igyekeznek fűteni. Jelenleg a téli időjárás és a hosszabb téli szünidő is kegyes volt hozzánk, így tavaly és januárban is sokat spórolhattunk a tüzelőanyaggal. A rezsi-kompenzációs gazdaságossági számítások folyamatban vannak. Hosszútávú rálátással jelenleg nem rendelkezünk. A rezsi-kompenzációt a fenntartásunkban lévő iskolák december 31-ig megkapták és március 31-ig használhatják fel.

A nemzetiségi törvény módosítása az országos nemzetiségi önkormányzatok szövetségével és az Országgyűlés Nemzetiségi Bizottságával együttműködésben kerül megalkotásra. Képviselőink és szószólónk tevékenyen vesznek részt az előkészítő munkában.

Kozma György elnök, Magyarországi Románok Országos Önkormányzata

Az új év a költségvetés megalkotásával indul, és ebben az időszakban alakítjuk ki az éves programtervet is. Az évtizedek óta meglévő rendezvényeket azért tekintjük fontosnak, mert ezeken a programokon keresztül élhetjük meg nemzetiségi identitásunkat. Újabb programtervek is vannak, például a fiatalok bevonása, hogy minél többen megtapasztalják a közösséghez tartozás élményét. Mindezek mellett továbbra is bázisként tekintünk az intézményeinkre, hiszen az identitásunk fennmaradásának egyik záloga a román oktatás.

A Román Országos Önkormányzat fenntartásában hat oktatási intézmény működik, Gyulán a *Nicolae Bălcescu Iskolaközpont* mellett a *Románvárosi Óvoda* is, *Battonyán*, *Kétegyháza*n és *Körösszakálban* óvoda és általános iskola, *Eleken* általános iskola. A 2022-es költségvetési évet sikeresen zártuk. Elkészültek az újrakezdés tervei is, melyek a fűtésre és világításra vonatkoznak. Az elmúlt hat-hét évben sikeresen megtörtént az intézmények szigetelése, a nyílászárók cseréje. Segít nekünk a takarékoskodásban az eddig enyhének mondható téli időjárás is. A mi intézményeinkben nincs távfűtés, elsősorban gázzal fűtünk. Jelentkeztek is a gondok, jött másfél milliós gázszámla is. Ezért volt fontos az állami támogatás, amely átmenetileg megoldotta problémáinkat. Egy települési nemzetiségi önkormányzat fenntartásában működő óvodánk van *Méhkeréken*. Itt az elmúlt években több energiahatékony beruházás is megvalósult, melynek hatására az energiafogyasztás csökkent.

A nemzetiségi törvény a nemzetiségi lét és autonómia megéléséhez az alaptörvény mellett szükséges alapidokumentum, hiszen ez részletezi és biztosítja azon kollektív és egyéni jogokat, amelyek alapján román

nemzetiségi mivoltunkat gyakorolhatjuk. Nagyon fontos, hiszen az intézmények és az önkormányzat működésének alapjait teremti meg – a további ágazati törvényekkel egyetemben –, de a nemzetiségi törvény többlet jogokat is ad az általános jogszabályokhoz képest, akár az oktatási, akár a kulturális területet illetően. Garanciát jelent számunkra, hogy a nemzeti identitás megélése jogi védelemben részesül. A kezdeti időszakhoz képest az önkormányzat működését érintően is többlet jogokat adott a törvény a nemzetiségek számára. A helyi önkormányzati választásoktól odáig, hogy nemzeti szószólójuk, parlamenti képviselőjük is lehet. Ez a lehetőség, valamint a kulturális autonómia biztosította azt az elmúlt harminc évben, hogy az országos önkormányzat működése egyre kiegyensúlyozottabb legyen, majd alkalmassá váljon arra, hogy települési önkormányzatoktól intézményeket vegyen át és azokat működtesse. Az egyén szintjén pedig a nemzetiségi identitás felvállalása biztosított, ez garantálja, hogy a globalizálódó világban a nemzetiségek hosszú távon fennmaradjanak és megélhessék a mindennapokban is saját hagyományaikat. Ezek a jogi keretek persze mit sem érnének megfelelő finanszírozás nélkül, de kijelenthetjük, hogy a magyar állam kiemelten támogatja az őshonos nemzetiségeket. A nemzetiségi törvény módosításának elősegítésére a Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkársága munkacsoportot hozott létre a törvény módosítás-tervezet szövegének előkészítésére. Első körben az önkormányzatok tehettek javaslatokat a módosítandó témakörökre, melyek részletezését az említett munkacsoport végzi el.

**Englenderné Hock Ibolya elnök,
Magyarországi Németek Országos Önkormányzata (MNOÖ)**

Az MNOÖ számára az év eleje a tervezés, az ünneplés és a megemlékezés időszaka. A tervezés, mivel ekkor készül az önkormányzat adott évi költségvetése, melyet az év első közgyűlési ülésén tárgyalunk és fogadtunk is el. Az ünneplés, mivel minden évben január második szombatján ünnepeltük a Magyarországi Német Önkormányzatok Napját egy országos gála keretében, idén már huszonhetedik alkalommal a pécsi Kodály Központban. És végül a megemlékezés, mivel 2012 óta január 19. a Magyarországi Németek Elhurcolásának és Elűzetésének Emléknapja. Az idei év legfontosabb tervei és céljai: köznevelési és kulturális intézményrendszerünk stabil személyi és pénzügyi helyzetének biztosítása, az évek óta futó, helyi kezdeményezésű magyarországi német tanösvények további bővítése újabb tanösvények megnyitásával, legközelebb január 28-án Szekszárdon. Támogatjuk a magyarországi német országos, regionális és helyi oktatási, kulturális rendezvények lebonyolítását, partnerintézményeinkkel (Goethe-Intézet, Konrad-Adenauer-Alapítvány, Német Nagykövetség, FUEN) közös projektek megvalósítását. Az idei évben folytatódnak, befejeződnek a tavaly megkezdett infrastrukturális beruházások (a Friedrich Schiller Gimnázium tetőfelújítása, a budapesti Német Nemzetiségi Gimnázium modernizálása és felújítása, a pécsi Lenau Ház felújítása). Várjuk a 2022. évi népszámlálás eredményeit, készülünk az értékelésükre és megkezdjük a felkészülést a 2024. évi önkormányzati választásokra.

Az energiaárak növekedése mellett, a központi költségvetési források változatlansága esetén az általános inflációs helyzet is megfontolásra készíti a költségvetést készítőket. Intézményeink a különböző időben lejáró energiakereskedelmi szerződések alapján eltérő időpontokban – jellemzően már a 2022. évben – szembesültek az energiaárának emelkedésével. Köznevelési intézményeinket segíti a Miniszterelnökségtől az energiaár-emelkedés hatásainak mérséklésére kapott kompenzáció. Egyik intézményünkben sem tervezzük semmilyen változásokat a nyitvatartás, az ügyfélfogadás idejében és működésében.

Az előző években indult és a 2023-ban induló beruházások során is kiemelt szempontunk az energiahatékonyság. A beruházások esetén a szigetelés, a korszerűbb technológiák segítik a helyzetünket, beruházások hiányában az energiatakarékosabb világítás, a fűtési rendszerek programozása, általánosságban véve a költségoptimalizálás.

Az energia-veszélyhelyzet következtében a nemzetiségi önkormányzatok által fenntartott köznevelési intézményeket érintő energiaár-növekedésből eredő többletköltségekről szóló 1563/2022. (XI. 24.) Korm. határozat végrehajtása érdekében a Miniszterelnökség útján a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatói okiratával – a nemzetiségi köznevelési intézményeket érintő többletköltségek biztosítására – vissza nem térítendő támogatást nyújtott a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata részére. A megvalósítási időszak 2022. október 1.- 2023. március 31. közötti időszak. Az MNOÖ – mint közvetítő szervezet – az országgyűlési képviselő és a Magyarországi Német Pedagógiai és Módszertani Központ intézménye útján az országos és a helyi német nemzetiségi önkormányzatok által fenntartott köznevelési intézmények energiaár-növekedéséből eredő többletköltségeit és igényeiket, adat- és tájékoztatáskérés formájában összegyűjtötte, felmérte. Az igényekről a Miniszterelnökséget a 2022. év végén tájékoztatta. A támogatás lebonyolítása jelenleg is folyamatban van. Hatvanöt partnerrel dolgozunk együtt, mivel hatvanöt német nemzetiségi önkormányzat által működtetett intézmény tevékenykedik szerte az országban. A sikeres lebonyolításhoz a helyi nemzetiségi önkormányzatokra és az általuk fenntartott köznevelési intézményekre, a már kialakított jó partneri viszony alapján számítunk.

1993-ban Magyarország az elsők között fogadott el egy, a kisebbségek védelmét és a kisebbségi jogok gyakorlását biztosító törvényt, amely a nemzetiségi önkormányzati rendszer alapját képezi. A kulturális autonómia lehetősége nagy reménységgel töltött el bennünket, ám, hogy valójában mit is jelent és mit adhat nekünk, azt csak a gyakorlat, a valós élet mutatta meg. Így harminc év távlatából kimondhatjuk, folyamatos ötletelés, építkezés, alkalmazkodás és újítás, valamint egy-egy karizmatikus egyén kellett ahhoz, hogy eljussunk odáig, ahol most a kulturális autonómia megvalósításában tartunk. Ha összehasonlítjuk a kezdeti időszakban működő német nemzetiségi önkormányzatokat és civil szervezeteket a mostani időszyakkal, azt látjuk, hogy úgy számukban, mint működésükben, feladataikban óriási változás állt be. Az első tíz év egyértelműen az útkeresésről, az önkormányzati rendszer felállításáról és működtetése alapjairól szólt. A 2000-es évek aztán nagy változást hoztak a törvény által lehetőségként adott kulturális autonómia kiszélesítésében, hiszen erre az időszyakra esik több intézményünk megalapítása, illetve saját fenntartásunkba vétele. Végül az utóbbi tíz év a kulturális autonómia tudatosabb és szélesebb megélését, de egy ehhez kapcsolódó egyre nagyobb komplexitást, kötelező feladatokat és bürokráciát is magával hozott.

A helyi nemzetiségi önkormányzatok/civil szervezetek képviselői jellemzően önkéntes alapon, fizetség nélkül és szabadidejük terhére végzik e feladatokat. Mostanra olyan összetett közigazgatási, pénzügyi és jogi kihívások előtt állnak, melyek sok esetben elriasztják őket és a lehetséges utódaikat.

Bízunk benne, hogy a jogszabályi környezet további pontosításával és finomításával további segítséget, támogatást kapnak azon intézményfenntartó nemzetiségi önkormányzatok, akik e szép, de óriási felelősséggel s kihívással járó feladatot magukra vállalták.

**Kuczik Júlia igazgató,
Magyar-Szlovák Két Tanítású Nyelvű Nemzetiségi Általános
Iskola és Kollégium, Sátoraljaújhely**

Két pandémiás tanév után, amikor minden rendeződni látszott és már-már úgy tűnt, a régi kerékvágásba került, februárban kitört az orosz-ukrán háború. A helyzet iskolánk esetében erkölcsi és anyagi következményekkel is járt. Ukrán menekült tanulókat fogadtunk, majd ősszel szembenéztünk a háború kapcsán hatszorosára megnövekedett fűtési költségekkel. Azonnali intézkedéseket vezettünk be. A városi távhőszolgáltatót kértük a tizenhat óra utáni, a hétvégi és iskolaszünetek alatti temperáló fűtés beállítására, miközben a napközbeni hőmérséklet sem haladja meg a húsz fokot. Ennek köszönhetően a múlt év hasonló időszakában mért fogyasztást mostanra sikerült felére csökkentenünk. Így a kiadásaink növekedési aránya már „csak” négyszerese a korábbiaknak. Értésüléseink szerint 2023-ban a helyzet némi csökkenéssel javulni fog, de így is nehéz költségvetést készíteni. A 2022-ben nyújtott egyszeri támogatás csupán hozzájárult a költségek fedezéséhez, ám az energiaárak növekedéséből keletkezett különbséget messze nem egyenlítette ki. A 2022-es évet az egyéb (pályázatok, szállás) bevételeinknek köszönhetően tudtuk lezárni.

Iskolánk felszereltsége – pályázati forrásoknak köszönhetően – megfelelő. Minden tanteremünk érintőképernyős kivetítővel van ellátva, pedagógusaink laptopokat kaptak. Kormányzati támogatásból épült egy természettudományos tanterem, és jelenleg egy határmenti együttműködési projekt keretében alakul ki a tankonyha, a népmismereti-, technika-, valamint a rajzterem.

Pedagógusaink elégedetlensége az erkölcsi alábecsülés és az alacsony bérekkel függ össze. Tizenhét fős tantestületünkben hat munkatársunk alapilletménye még a 2023. évi garantált bérminimumot sem éri el. Ezt az anomáliát némileg javítja a nemzetiségi pótlék. Ugyanakkor a munkánk és felelősségünk „mutatókkal” egyértelműen nem értékelhető kötelezettségekkel jár. A tanórákkal lekötött munkaidőn túl tanáraink jelentős óraszámban látnak el helyettesítési feladatokat. A magas átlagéletkorból, az „előregedésből” fakadóan egyre több a betegséggel küzdő munkatárs. Időigényes az országos kompetenciaméréssel kapcsolatos feladat, a tehetséges tanulók versenyeztetése, a pedagógusminősítési, valamint a szakmai ellenőrzési és önértékelési

rendszer megvalósítása. Pedagógusaink szakmai előhaladásuk érdekében gyakran önfejlesztést, önálló tanulást végeznek. Iskolánk egy nagyobb városi „versengésben” színvonalas tanításon kívüli programokat is kell, hogy biztosítson. Kollégáink sokat fáradoznak projektnapok, téli és nyári táborok, anyaországi programok szervezésén, azok anyagi fedezésére szolgáló pályázati források elnyerésén. Ez a sok munka és teher bizony magasabb összegű elismerést érdemelne.

**Palatin Anna igazgató,
Tarjáni Német Nemzetiségi Általános Iskola**

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy az intézmény épületei a helyi önkormányzat segítségével már korábban átestek az energetikai felújításon (födémszigetelés, homlokzat szigetelése, tetők újra borítása, nyílászárók cseréje, fűtés- és villamossági korszerűsítés, napelem kiépítése). Emellett iskolánk több stratégiát is kidolgozott az energiafelhasználás csökkentésére. Eddig is megpróbáltunk tudatosan élni és gazdálkodni, de egy régi és örökérvényű sváb mondás szerint – ahogyan nagymamám mondta – nincs az a sok, amit ne tudnánk elherdálni és nincs az a kevés, amiből ne lehetne megtakarítani. Már az eddigi időszak energiafogyasztásában is sikerült a tavalyihoz képest megtakarítanunk, igaz, az időjárás is nagyon kegyes hozzánk. A 2023-as év első felének energiakiadásai mutatják majd meg költségvetésünk további lehetőségeit.

Intézményünk 2020 szeptemberében került a nemzetiségi önkormányzat fenntartása alá. Azóta szolgál segítségünkre a kiegészítő támogatás. A támogatásokkal közösen meg tudunk küzdeni a növekvő rezsigondokkal. Iskolánk felszereltsége eszközökben és szakmai anyagokban nagyon jónak mondható. Sok-sok éve minden pályázatot kihasználtunk, amire csak lehetőségünk volt. Ez is sokat segített, hogy most ilyen jó helyzetben vagyunk.

A pedagógusok bérezése nálunk sem megoldott. Ehhez kormányzati döntés szükséges. De biztatásra, jó szóra, megbecsülésre, támogatásra mindig számíthatnak nálunk, és itt nem az anyagiakra gondolok. Eredményeink is megmutatják, hogy egy irányba húzzuk-toljuk a szekeret. Természetesen ők is szembesülnek a juttatásaik nehézségeivel, de nem a nehézségek hangulata uralja a mindennapokat, s ebben valószínűleg hozzáállásunk és körülményeink is segítenek.

**dr. Lásztity Jovánka igazgató,
Nikola Tesla Szerb Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola,
Gimnázium és Kollégium**

A Nikola Tesla Közoktatási Központ abban a szerencsés helyzetben van, hogy az előző években infrastrukturális beruházások történtek: a Rózsák terén álló épületben lezajlott a nyílászárók cseréje, a belső-külső homlokzat és a fűtési rendszer felújítása, a Rózsa utcai diákotthonban szintén végbement a nyílászárók cseréje és a homlokzatfelújítás. A lórévi és deszki tagintézmények felújítása során napelemeket szereltek fel, ami jelentős mértékben csökkenti az egyéb energiahordozók fogyasztását... Sőt, itt minden fogyasztást a napelemes elektromos hálózatra állítottunk át. Csak a szegedi és a budapesti intézményben vagyunk tehát kénytelenek jelentősebb mértékű gázfogyasztásra. A takarékosági intézkedések egy része technikai jellegű: csökkentettük a hőfokot, mellőzzük a nélkülözhető villanykörtéket, a diákotthonban szakaszos fűtéssel igazodunk a diákok bent tartózkodásához, és a melegvíz-szolgáltatást is napi négy órára, a megfelelő időszakokra csökkentettük. Nagy segítség volt számunkra, hogy nálunk decemberben

és januárban a pravoszláv vallási ünnepek miatt hosszabb a téli szünet, februárban pedig egy hét sízünet következik. Tavaly ősszel is szerencsések voltunk: a kedvező időjárás miatt november elejéig nem fűtötünk. Az iskolai szünetekben le tudjuk kapcsolni a fűtést, az óvodában hűtő-fűtő berendezés biztosítja a meleget.

A fűtési időszakban jelentkező többletköltség kompenzációjára iskolánknak jóváhagyott tizenkilencmillió forint nem fedezte teljes mértékben a többletköltségeket, tehát szükség volt a takarékosági intézkedésekre. Abban bízunk, hogy március 31-ig kapunk még egy jelentősebb kompenzációt, illetve a nyári hónapok során a szolgáltatótól részletfizetési lehetőséget kérve próbáljuk meg kigazdálkodni a hiányzó összeget. Ilyen energiaárak mellett ez komoly feladat lesz a jövőre nézve is. A nemzetiségi önkormányzatok nem rendelkeznek saját bevétellel, nem tudunk olyan jelentős egyéb forrásokat biztosítani, amelyek fedeznék a többletköltségeket.

Felszereltség tekintetében a szerb iskola egyrészt kedvező helyzetben van: a Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkársága által nyújtott támogatásnak köszönhetően az előző két év során sikerült a tantermeink jelentős részét okostáblával felszerelni. Másrészt azonban tankönyvek terén óriási a lemaradás. Az Országos Nemzetiségi Tanács szerb referenseként látom ennek objektív és szubjektív okait is. A nemzetiségi tankönyvek mindig fáziskéséssel járnak az újgenerációs tankönyvek után. Nehéz megfelelő forrásokat biztosítani, és a szigorú összeférhetetlenségi szabályok miatt szűk az a szakértői bázis, amely a tankönyveket meg tudná írni, le tudná fordítani, illetve pedagógiai és szakmai szempontból szakértene. Talán kizárólag a szerb köznevelési rendszerben vannak olyan tannyelvű iskolák, amelyekben a magyar nyelv és irodalom kivételével az összes tantárgyat nemzetiségi nyelven tanítunk. Minden iskolánk felújított, kibővített, és a vonzó környezet versenyképességi előnyt is jelent. *(A pécsi Koch Valéria Iskolaközpontban is folyik német anyanyelvű oktatás. A szerk.)*

A pedagógusok bérezése nemcsak nemzetiségi, hanem általános probléma. A nemzetiségi pótlék a bevezetésekor jelentős pluszt jelentett a nemzetiségi nyelven oktató tanároknak, ám mára ez az összeg a körülöttünk lévő gazdasági helyzet következtében leértékelődött, már nem jelent olyan látványos előnyt, mint a bevezetésekor.

**Pecsenya Péter intézményegység-vezető,
Szlovák Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola,
Gimnázium és Kollégium**

Intézményünket Szabóné dr. Marlok Júlia igazgató tartós betegsége miatt 2022. július 1. óta általános helyettese, Hipik Angéla irányítja. Az energiamegtakarítás jegyében intézményünkben is a törvényi előírásoknak megfelelően állítottuk be a fűtést, minden erőnkkel azon vagyunk, hogy minimalizáljuk a kiadásokat. Nagy segítséget jelent, hogy nemrégiben a fenntartó Országos Szlovák Önkormányzatnak, valamint a Miniszterelnökségnek köszönhetően kicserélhettük tantermeink külső nyílászáróit. Bár intézményünk rendelkezik önálló költségvetéssel, a gazdálkodással összefüggő valamennyi feladatot a fenntartó Országos Szlovák Önkormányzat Hivatala látja el. Nemzetiségi iskolánk felszereltsége kimagasló, tankönyvekkel és fejlesztő eszközökkel való felszereltségünk megfelel a törvényi szabályzóknak, elmaradás a nem nemzetiségi iskolákhoz képest csak esetenként fordulhat elő, akkor is csak átmenetileg. Természetesen a nemzetiségi pedagógusokra is hatással van az a társadalmi egyeztetés, amelyről a hírekből értesülünk. Bizonyára sokakat foglalkoztat, hogy hogyan lehetne vonzóbbá tenni a nemzetiségi pedagógus pályát, de a nemzetiségi pótléknak köszönhetően elégedetlenségéről nem beszélhetünk.

*Balányi Klára és Mayer Éva
összeállítása*